

Ivanka VUKŠIĆ

PREPARATORSKO - RESTAURATORSKA OBRADBA
KERAMIČKIH PREDMETA IZ AUGUSTEUMA NARONE

THE CONSERVATION OF THE CERAMIC OBJECTS FROM
THE AUGUSTEUM AT NARONA

UDK: 738.025: 904 (497.5 Vid)
Stručni rad
Priljubeno: 14. 7. 2003.
Odobreno: 30. 11. 2004.

Ivanka Vukšić
HR, 21000 SPLIT
Arheološki muzej
Zrinsko-Frankopanska 25

U tekstu se opisuje preparatorsko-restauratorska obradba keramičkog materijala iz Augusteuma u antičkoj Naroni.

Predmeti su, zbog stanja sačuvanosti stijenke, odnosno premaza, prilikom pripreme restauratorski obrađeni, a jedan dio je djelomice ili u potpunosti rekonstruiran.

Ulomci su bili prekriveni naslagama zemlje, a poneki i kalcifikatnim nakupinama. Radi odstranjenja zemljanih naslaga uronjeni su 24 sata u vodu s dodatkom cca 3% CH₃COOH – ledene octene kiseline.¹ U većini slučajeva taj postupak je bio dovoljan da se odstrani nečistoća, a djelovanje kiseline se pokazalo neagresivno za stijenke i premaze. Kada mi pričišćenju nije bila dovoljna uporaba mekane četkice, začišćenje nedostupnijih mjesta poslužio sam se zubarskim alatom. Kad god je bilo moguće, kalcifikati su prilikom mehaničkog odstranjenja. 19 % HCl - solna kiselina² koja dobro djeluje na kalcifikatne nakupine je iznimno korištena budući da može oštetiti stijenku ili premaz. Nakon djelovanja kiselina predmeti su neutralizirani u vodi najmanje 24 sata.

Osušeni predmeti su spajani ljepilom na bazi vodene disperzije PVC-a.³ Prednost toga često korištenoga ljepila je u tome što je i nakon sušenja topivo u vodi, pa je moguća retrogradnost postupka. Male površine spajanja, tanke

¹ Proizvođač ALKALOID AD, Skopje

² Proizvođač METEOR, Đakovo

³ Trgovnički naziv DRVOFIX S, proizvođač KARBON, Zagreb

ili nedovoljno sa-uvane stijenke koje se nisu mogle zalijepiti DRVOFIXOM S spojene su cianoakrilnim ljepilom.⁴

Ta metodologija preparatorske obradbe je primijenjena na cjelokupnome kerami~kom materijalu iz hrama.

Rekonstrukcije su izvedene zubarskim gipsom za modeliranje koji je ~iš}i i ~vrš}i od uobi~ajenoga gra | evnoga gipsa. Neke rekonstruirane površine su zahtijevale i dodatnu modelarsku obradbu. Fina ugla~anost površina postignuta je uporabom vodenih brusnih papira.

Gips je naknadno obojen akrilnom bojom na bazi vode,⁵ koja je nakon 72 sata neperiva, netoksi~na i nezapaljiva, dobre je pokrivenosti i lako se nanosi kistom.

Najzahtjevniji pristup pri obradbi je iziskivala posuda br. 66 od koje je sa~uvano sedam ulomaka. Na posudi su aplicirani motivi od kojih jedan predstavlja masku, a drugi zmije koje su ukrašene bojom i punktiranjem. Nema tragova premaza ni na unutrašnjoj, ni na vanjskoj strani stijenke.

Pri ~iš}enju zemljanih naslaga naro~ito su bila ugro~ena podru~ja prekrivena bojom, koja je ve} bila podosta ošte}ena i koja nije izgledala otporna na pranje, a osobito ne na mehani~ka ~iš}enja ~etkicama. Iz toga razloga jedan je ulomak tretiran postupkom ~iš}enja u ultrazvu~noj kadi⁶ pri ~emu se pokazalo da je boja ostala sa~uvana i nakon što je ulomak 15 dana bio uronjen u vodu. Ne~isto}a se dobrim dijelom otopila, pa je i ostatak posude opran u ~istoj vodi, a bojene zone su jednostavno izbjegavane. Sitnim alatom su o~iš}ene punktirane udubine, maska i ukras na obodu. Ulomci su zalijepljeni DRVOFIXOM S, a jedan dio posude je rekonstruiran.

Note:

The English and Spanish versions of this text, with illustrations, were published in *The Rise and Fall of an Imperial Shrine. Roman Sculpture from the Augusteum at Narona*, ed. E. Marin and M. Vickers, Split 2004, *Divo Augusto. La scoperta d'un temple romà a Croàcia. El descubrimiento de un templo romano en Croacia*, ed. E. Marin and I. Rodà, Split 2004.

⁴ Trgova~ki naziv SUPERATTAK gel, proizvo|a~ LOCTITE, Dublin

⁵ Proizvo|a~ OIKOS, Italija

⁶ Taj postupak je proveden pod nadzorom Ive Donellija, muzejskog restauratora-savjetnika, na ~emu mu zahvaljujem.